

รวมบทความ ทารกแรกเกิด การดูแลเด็กทารกให้ดีที่สุด
บทความ

เรียนรู้ผ่านการเล่น เสริมพัฒนาการ ด้านสติปัญญาด้วย Play-Based Learning

ส.ค. 13, 2025

8 นาที

Play Based Learning หรือการเรียนรู้ผ่านการเล่น ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้อย่างอิสระ สร้างสรรค์ และเต็มไปด้วยความสนุกสนาน โดยปราศจากกรอบจำกัดแนวคิดใด ๆ บทความนี้จะพาไปเจาะลึกถึงความสำคัญของ Play Based Learning ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่เปี่ยมด้วยศักยภาพให้กับลูกน้อย

สรุป

- Play Based Learning คือ การเรียนรู้ผ่านการเล่น โดยมุ่งเน้นให้เด็กที่อยู่ในช่วงปฐมวัยได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเล่นต่าง ๆ โดยการจัดสภาพแวดล้อมและเตรียมสื่อที่หลากหลายให้เด็ก ๆ ได้ทำกิจกรรมทั้งในพื้นที่ในร่มและกลางแจ้ง
- Play Based Learning เรียนรู้ผ่านการเล่นของเด็ก ๆ หากเป็นพื้นที่ในร่ม การจัดสภาพแวดล้อมในร่ม ควรเป็นพื้นที่ที่สะอาด และมีการจัดวางสิ่งของอย่างเป็นระเบียบ ถูกสุขลักษณะ มีมุมต่าง ๆ ที่เด็ก ๆ สามารถเล่น พุดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันขณะเล่นได้
- Play Based Learning เรียนรู้ผ่านการเล่นของเด็ก ๆ หากเป็นพื้นที่กลางแจ้ง การจัดสภาพแวดล้อมกลางแจ้ง ควรจัดให้มีความเป็นธรรมชาติ มีพื้นที่กว้างขวาง พอให้เด็ก ๆ ได้เดิน วิ่ง เล่น สำรวจ มีสัตว์และพืชให้สังเกต และมีสนามเด็กเล่นที่ปลอดภัยและมีอุปกรณ์เพียงพอให้เด็ก ๆ ได้นำมาเล่น

เลือกอ่านตามหัวข้อ

- Play Based Learning คืออะไร?
- ความสำคัญของการเรียนรู้ผ่านการเล่นต่อพัฒนาการด้านสติปัญญา
- ประโยชน์ของ Play Based Learning
- วิธีนำ Play Based Learning มาใช้ในชีวิตประจำวัน
- ตัวอย่างกิจกรรม Play Based Learning ที่ช่วยเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

- บทบาทของผู้ปกครองและครูในการสนับสนุน Play Based Learning

Play Based Learning คืออะไร ?

Play Based Learning คือ การเรียนรู้ผ่านการเล่น โดยมุ่งเน้นให้เด็กที่อยู่ในช่วงปฐมวัยได้เรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กผ่านกิจกรรมการเล่นต่าง ๆ การจัดสภาพแวดล้อมและเตรียมสื่อที่หลากหลายให้เด็ก ๆ ได้ทำกิจกรรมทั้งในพื้นที่ในร่มและกลางแจ้ง เพื่อให้สามารถเล่น สำรวจ สร้างสรรค์ สิ่งต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นการเรียนรู้ที่ไม่มีที่สิ้นสุดและส่งผลดีต่อพัฒนาการเด็กในทุกด้าน สิ่งของที่นำมาใช้ในการเล่นอาจเป็นวัสดุจากธรรมชาติ เช่น กรวด หิน ทราย น้ำ กิ่งไม้ เปลือกหอย หรือสิ่งของทั่วไปที่พบได้ เช่น เชือก เสื้อผ้าเก่า ยางรถยนต์ เป็นต้น

ความสำคัญของการเรียนรู้ผ่านการเล่นต่อพัฒนาการด้านสติปัญญา

Play-Based Learning หรือการเรียนรู้ผ่านการเล่น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก ๆ เพราะในขณะที่เด็กเล่น พวกเขาอาจเกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับสิ่งที่กำลังเล่นอยู่ และใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการสังเกต สำรวจ ตรวจสอบ เพื่อหาคำตอบของข้อสงสัยนั้น กระบวนการนี้ช่วยให้เด็กได้เข้าใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งทักษะการสืบเสาะหาความรู้ เช่นนี้ เป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ในอนาคต นอกจากนี้ การเล่นยังสร้างความสุข สนุกสนาน และความเพลิดเพลิน ทำให้เด็กสามารถค้นพบสิ่งใหม่ ๆ และเกิดการเรียนรู้โดยไม่รู้ตัว

ประโยชน์ของ Play Based Learning

โปรแกรมการเรียนรู้ปฐมวัยที่เน้นการเล่นมีเป้าหมายหลักคือการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก เช่นเดียวกับการสอนแบบทั่วไป โดยจะผสมผสานการเล่น 2 รูปแบบหลัก คือ

- **การเล่นอิสระ (Free play):** เด็ก ๆ จะเป็นคนตัดสินใจว่าจะเล่นอะไร อย่างไร และเล่นกับใคร เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามความสนใจของเด็กเอง
- **การเล่นแบบมีครูนำ (Guided play):** เด็ก ๆ ยังคงเป็นคนเลือกกิจกรรมที่จะเล่น แต่ครูจะเข้ามามีส่วนร่วมในการเล่นด้วย เพื่อช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ อย่างตั้งใจ

การเล่นทั้งสองรูปแบบนี้มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็ก และเพื่อให้เด็กได้รับประโยชน์สูงสุด โปรแกรมการเรียนรู้ผ่านการเล่นที่ดีควรมีโอกาสให้เด็กได้เล่นทั้งสองแบบ การมีส่วนร่วมในการเล่นจะกระตุ้นแรงผลักดันของเด็กในการสำรวจและค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งจะกระตุ้นให้เด็กเชี่ยวชาญในสภาพแวดล้อมของตนเอง ส่งเสริมสมาธิและความตั้งใจ รวมถึงกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ในการแก้ปัญหา การวิเคราะห์ การประเมิน การนำความรู้ไปใช้ และความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย

วิธีนำ Play Based Learning มาใช้ในชีวิตประจำวัน

ในการส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น การจัดสภาพแวดล้อมและสื่อวัสดุที่เด็กจะได้เล่นมีความสำคัญอย่างมาก เด็กควรมีโอกาสทำกิจกรรมสร้างการเรียนรู้ทั้งในร่มและกลางแจ้ง

- **การจัดสภาพแวดล้อมในร่ม:** ควรเป็นพื้นที่ที่สะอาด และมีการจัดวางสิ่งของอย่างเป็นระเบียบ ถูกสุขลักษณะ มีมุมต่าง ๆ ที่เด็ก ๆ สามารถเล่น พุดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันขณะเล่นได้ แนะนำว่าควรมีวัสดุอุปกรณ์และของเล่นที่หลากหลายที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น มีทั้งของเล่นที่เล่นคนเดียว เล่นเป็นคู่ หรือเล่นเป็นกลุ่ม และควรจัดเตรียมให้เด็กหยิบใช้ได้ง่าย
- **การจัดสภาพแวดล้อมกลางแจ้ง:** ควรจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ มีพื้นที่กว้างขวาง พอให้เด็ก ๆ ได้เดิน วิ่งเล่น สำรวจ มีสัตว์และพืชให้สังเกต และมีสนามเด็กเล่นที่ปลอดภัยและมีอุปกรณ์เพียงพอให้เด็ก ๆ ได้นำมาเล่น

ตัวอย่างกิจกรรม Play Based Learning ที่ช่วยเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยไม่ใช่เรื่องน่าเบื่ออีกต่อไป! ด้วยกิจกรรม Play-Based Learning หรือการเรียนรู้ผ่านการเล่น จะช่วยกระตุ้นพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก ๆ อย่างเป็นธรรมชาติและเต็มไปด้วยความสุข มาดูกันว่ากิจกรรมสนุก ๆ อะไรบ้าง

- **เล่นแบบสำรวจ:** ปล่อยให้ความสงสัยนำทาง! การเล่นสำรวจเริ่มต้นจากความสนใจใคร่รู้ของเด็ก ๆ เอง เช่น การใช้มือสัมผัสและแยกแยะลักษณะของดินและทราย หรือการเล่นกับของเล่นเสริมพัฒนาการ 2 ขวบ เรียนรู้รูปทรงต่าง ๆ การนับจำนวน การจับคู่สี เช่น บล็อกไม้ ต่อจิกซอว์ เป็นต้น
- **เล่นแบบทดสอบ:** ชวนเด็ก ๆ มาทดลองง่าย ๆ เพื่อหาคำตอบ เช่น ลองเทน้ำจากแก้วหนึ่งลงในแก้วอีกใบที่มีดิน กับทราย สังเกตปริมาณน้ำที่เปลี่ยนแปลงพื้นผิวแบบไหนที่น้ำซึมลงเร็วกว่ากัน ซึ่งการเล่นประเภทนี้จะช่วยพัฒนาความคิดอย่างมีเหตุผลให้กับเด็ก ๆ
- **การเล่นสร้าง:** สนุกกับการสร้างสรรค์สิ่งใหม่! การเล่นสร้างเป็นการนำความรู้และประสบการณ์เดิมมาผสมผสาน สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ในรูปแบบใหม่ เด็ก ๆ จะได้ใช้ความคิดและจินตนาการอย่างเต็มที่ เช่น การนำบล็อกไม้มาต่อเป็นบ้านในฝัน หรือการนำเลโก้หลากสีมาประกอบเป็นเมืองแสนสนุก เป็นการต่อยอดความคิดและสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ อย่างไม่รู้จบ

บทบาทของผู้ปกครองและครูในการสนับสนุน

Play Based Learning

พ่อแม่และครูมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยธรรมชาติของเด็กวัยนี้ที่เต็มไปด้วยความอยากรู้อยากเห็น แรงกระตุ้นจากการเห็นจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการเล่นคือพื้นที่ที่เด็กรู้สึกปลอดภัย ได้สังเกตและสำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

ดังนั้น ในการจัดการเรียนรู้ เด็ก ๆ ควรได้รับโอกาสในการออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ว่าต้องการเรียนรู้ผ่านการเล่นอะไร เล่นอย่างไร รูปแบบการเรียนรู้อาจเป็นการเล่นอิสระตามความสนใจ หรือการเล่นที่มีพ่อแม่หรือครูชี้แนะ โดยเน้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่น กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ และมีเงื่อนไขให้เด็กได้บรรลุเป้าหมายผ่านเกมและอุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งการเล่นอิสระและการเล่นที่มีผู้ใหญ่ชี้แนะ ครูและผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการดูแล สนับสนุน และจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย เพื่อให้เด็กได้เลือกตามความสนใจ และช่วยขยายความรู้จากประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากการเล่น

การเรียนรู้ผ่านการเล่น Play Based Learning มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย การเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระและมีครูนำ ควบคู่ไปกับการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เหมาะสม จะช่วยกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ในอนาคต นอกจากการเรียนรู้ผ่านการเล่นที่เหมาะสมกับเด็กในช่วงปฐมวัยแล้วนั้น อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กันก็คือ โภชนาการที่ส่งเสริมพัฒนาการสมองและพัฒนาการทางร่างกายของลูก สำหรับเด็กวัย 1 ขวบ ไม่ว่าจะมีพัฒนาการปกติหรือเด็กไอคิวต่ำเรียนรู้ช้า การเรียนรู้ผ่านการเล่นที่เหมาะสมควบคู่ไปกับโภชนาการที่ครบถ้วนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง นอกเหนือจากสารอาหารที่มีคุณค่าในแต่ละมื้อแล้ว คุณแม่ควรคำนึงถึงสารอาหารสำคัญที่มีในนมกล่องเด็ก เช่น โอเมก้า 3,6,9 ดีเอชเอ วิตามินบี 12 และแอลฟาแล็ค สฟิงโกไมอีลิน สารอาหารสำคัญที่ช่วยสร้างไมอีลินในสมอง ซึ่งส่งผลต่อพัฒนาการทางสมองและสติปัญญาของลูกน้อย

เพื่อเพิ่มศักยภาพพัฒนาการสมองของลูกน้อยในแต่ละช่วงวัย คุณพ่อคุณแม่สามารถเสริมให้ลูกด้วยโปรแกรม PlayBrain ยิ่งเล่น สมองยิ่งแล่น ที่ออกแบบการเล่นเพื่อพัฒนาสมองสำหรับเด็ก โดยผู้เชี่ยวชาญสมองระดับโลก อ่านเพิ่มเติมได้ที่นี้ คลิ๊ก <https://www.s-momclub.com/playbrain>

บทความแนะนำสำหรับคุณแม่มือใหม่

- เด็กเรียนรู้ช้า ไอคิวต่ำ มีลักษณะอย่างไร พร้อมวิธีกระตุ้นพัฒนาการลูก
- 10 ของเล่นฝึกสมาธิเด็ก เสริมไอคิว พร้อมฝึกสมาธิลูกน้อย
- EF คืออะไร สำคัญต่อพัฒนาการสมองของเด็กในแต่ละช่วงวัยอย่างไร
- PlayBrain ยิ่งเล่น สมองยิ่งแล่น โปรแกรมฝึกทักษะ EF พัฒนาสมอง

อ้างอิง:

1. Play Based Learning คืออะไร?, โรงเรียนอนุบาลเด่นหล้า
2. Play-based Learning หลักการจัดการเรียนรู้ผ่านการเล่น, สมาคมอนุบาลแห่งประเทศไทย
3. Play-based learning can set your child up for success at school and beyond, The

Conversation

อ้างอิง ณ วันที่ 3 เมษายน 2568

เซิร์ตอนนี้